

DE TAAL VAN JE HART, DIE LAAT JE TOCH NIET THUIS?!

Onderzoek laat zien dat aandacht voor de thuistalen van leerlingen het leren van het Nederlands geenszins in de weg staat. Een goede ontwikkeling van de thuistaal is juist een voorwaarde om goed Nederlands te kunnen leren. Wanneer school de thuistaal omarmt, neemt het zelfvertrouwen en welbevinden van leerlingen én hun ouders aanzienlijk toe.

DOOR ANNA DE GRAAF

In een korte onderwijsdocumentaire van Klasse¹ volgt de kijker groep 6 van juf Femke. Kinderen en juf zitten in de kring en praten met elkaar over het thema 'bijzondere beroepen'. Er volgt een rondje waarin iedereen hierover mag vertellen. Ook Arif komt aan de beurt en wil wel wat vertellen. Zijn Nederlands is alleen nog niet zo goed, dus zijn verhaal stukt. De juf moedigt hem aan om door te praten en stelt voor om het Turks

scheiden: op school spreekt men Nederlands. Zonde, want hiermee blijft belangrijk potentieel van kinderen én ouders onbenut en worden zij feitelijk buitenspel gezet. Of, zoals de beroemde uitspraak van onderwijs- en meertaligheidsdeskundige Jim Cummins (2001) luidt: *"To reject a child's language in the school is to reject the child"*.

Wanneer een school andere talen dan het Neder-

een klas echter voor een groot deel uit kinderen met dezelfde niet-Nederlandse thuistaal, dan is het voor de leerkracht erg lastig om ervoor te zorgen dat er vooral Nederlands gesproken wordt. Leerkrachten gaan dan vaak over op de regel 'alleen Nederlands', terwijl ze ook met de klas kunnen afspreken wanneer welke taal gesproken wordt. In het geval van een schrijfofdracht kan er misschien best in een andere taal overlegd worden, maar dit

de andere leerlingen kan dan vertellen. Arif zelf vertelt Arif verder. Wanneer hij merkt dat zijn verhaal eenvoudig naar het Nederlands vertaald wordt en iedereen enthousiast reageert, vertelt hij steeds meer. Zo heeft hij toch een volwaardige bijdrage aan het kringgesprek kunnen leveren.

Geen potentieel onbenut laten

Hoewel er de afgelopen jaren steeds meer aandacht is gekomen voor meertaligheid in het onderwijs, krijgen veel kinderen en ouders nog altijd te horen dat er op school, en liefst ook daarbuiten, vooral Nederlands gesproken moet worden. Het zorgt ervoor dat school voor veel ouders en kinderen die thuis een andere taal of andere talen met elkaar spreken een plek is waar hun wegen

dat deze talen er niet mogen zijn, of dat ze minder waard zijn. Dit heeft een groot effect op hoe welkom leerlingen, maar ook ouders zich voelen. En terwijl het voor de leerprestaties juist zo belangrijk is dat ouders betrokken zijn bij de school en het leerproces van hun kind.

Taalmomenten kiezen

Nu kan het omarmen of toestaan van de thuistaal van leerlingen en hun ouders vele verschijningsvormen aannemen. Dit wordt steeds vaker zichtbaar in scholen, al gaat dit niet altijd zonder slag of stoot. Wanneer er in een klas veel verschillende thuistalen gesproken worden, kan het Nederlands de rol aannemen van 'verbindende' taal die iedereen, in zekere mate, spreekt en verstaat. Bestaat

tot bonjour en salam aleikum in de klas.

Merhaba, bonjour en hoi

Een aantal scholen werkt al op een mooie en eenvoudige manier aan het toelaten van de thuistalen in de klas: in een onderbouwklas van een basisschool kon iedereen zelf kiezen in welke taal hij of zij de meester begroette. Er kwamen meer dan tien varianten voorbij: van merhaba, bonjour en salam aleikum tot hi en hoi. In een wat meer gevorderde variant op een andere school mochten kinderen samen overleggen in een gedeelde taal, waarbij ze informatie in hun thuistaal konden gebruiken voor een spreekbeurt die ze vervolgens in het Nederlands gaven.

Zo kan iedere school of leerkracht regels of afspraken formuleren die voor leerlingen en leerkrachten goed werken. Hiermee krijgt de leerling meer kennis en mogelijkheden tot zijn beschikking en kunnen de ouders tegelijkertijd meer betrokken worden bij school en het leren van hun kind.

De kring rond

In de kring van Juf Femke is Arif geholpen door zijn klasgenoten om te kunnen vertellen wat hij wilde. Hij heeft zo ook zijn verhaal in het Nederlands terug gehoord. Juf Femke vraagt of de andere kinderen het hebben begrepen of iets hebben verstaan. Zijn medeleerlingen reageren direct enthousiast en roepen enkele woorden. En zo is de kring helemaal rond, zonder dat Arif zijn taal thuis hoefde te laten.

Eerste hulp bij taal

Wil jouw school ook meer ruimte geven aan thuistalen? Het ABC denkt graag mee over de verschillende mogelijkheden om thuistalen te waarderen. Onze poster "Eerste Hulp Bij Taal", is te downloaden in verschillende talen: www.hetabc/taal Anna de Graaf is Onderwijsadviseur Taal en Meertaligheid bij Het ABC in Amsterdam.

1 <https://www.youtube.com/watch?v=JhE7hu75SMc>

